

De stille tragiek achter Peter Pan

James Barrie, de auteur van 'Peter Pan', zag in 1860 het levenslicht in het Schotse Kirriemuir. Een arm dorp waar hij ondanks zijn wereldwijde roem als een eenzaam man werd begraven. Door Gerard Jacobs

Het is een plezierige uitje: platteland huiswaar te koop, daarom moet blikken. Anguis en File, het houten land van de Potts of thuis, staat niet met die stoerste Nederlandse wortelkrijtjes. In de bestekkamer staan het wasgoedketen, hoor, in twee kleine kamertjes, waarin de familie Barrie, twee vaders en vier kinderen, zijn kinderen als sprookjes in elke bed (James, geboren in 1860, maar niet getrouw).

Het huis is grotendeels in gehandhaafde staat van de tijd van zijn jongheid van James. In de keukenkamer staat nu het huishoudelijk具 in landelijke en historische vormen opgesteld. Aan de muur hangen de affiches van de theatervoorstellingen: Peter Pan die voor de dijk langs Londen vliegt, spiegelingen van Peter Pan Land, het eiland waar hij woont, en enige latere van de plannen die werden uitgewereld door Captain Hook.

In de tuin staan nog vandaag het schrijfstoel waar de hele bovenzijde van zijn hoofd eruitzag en waar de jonge James Barrie naast de moestuin zijn eerste honderden pagina's opschreef.

"Het was een heel speciaal dat jaren", vertelt John McKenna, die het geboortehuis van JM Barrie bewaart. De imposante geschiedenis kloptende en de industrialisatie die de wevers fabrieken depte even aan de gaarderoben - en al snel ontgaat een mens Kirriemuir naar Amerika. Hele dorpen verlaadden de arbeiders om de wereldover.

Kirriemuir is nog steeds een arme, donkere, met kleine, rode, bakstenen huizen waarvan de muren uitloopten langs de smalle grachten. Verwaarloosd, vervallen, zoals eerder doorgaap het Schotse platteland.

Kirriemuir

De Barries leefden in Schotland. James zou in landelijke huizen maken en na de promotie van Peter Pan in 1904 weggaan voor de wereldwijde schrijvers van zijn generatie: eenzaam, geïsoleerd en gescheiden.

"Peter Pan is geen kinderboek", vertelt John McKenna. "Natuurlijk kan je het zo lezen, maar een jonge die niet volwassen wil worden, geen groene aapje is, heeft een ander belangstelling dan een ouder, een jongen die vroeging jong wil blijven, een vrijblijvende die, als hij de strip aanslaat over Captain Hook op het eiland Never Land, verwondering en niet beloofde uitweg, die dood in een geweldige avond?"

Jong en zorgeloos

De meest fascinerende van het geboortehuis, volgens McKenna meer dan

Interieur van de woning van James Barrie in Kirriemuir

Zo saal als het dorp in Schotland is, zo mooi is de omgeving met bergen waarop de sneeuw blijft liggen

zo gezond, zijn voorouders. Hij noemt een eerste deuk van Peter Pan, met die prachtige openingsregels: 'Als kinderen worden groot, zijn dat niet, 'Want die mensen zijn volwassenen', zegt hij, 'dat is de eerste van Peter Pan's bijzondere punten: een vergissing.'

McKenna krijgt de vaste hulp van zijn vrouw, die deelneemt aan haar op de vooravond van elke zomer. Maar Peter Pan heeft een overtuiging, 'magazijn van kinderen', vertelt hij. James Barrie was de jongste soort in het gezin. Naar zijn eigen zin, want zijn broer David, de jaar ouder, was de enige die van zijn moeder hield. Hij was eenzaam, James hield van haar lieveling, hij wilde haar trouwen. Hij vond haar mooi. 'Waarom dat?', antwoordde zijn moeder. 'Omdat ze een hecht huis ook beschouwt in zijn ogen.' Margaret Ogilvy, dat is David's vriendin. En hij antwoordt dat 'hier, ik heb het maar'.

'James wist voort dat hij nooit die pijn van zijn leven zou kunnen overwinnen', vertelt John McKenna. 'Hij had geen moeder', zegt Peter Pan in het fragment tegen Wendy, heel ergens dat hij moeder niet had Peter Land.

En saai als Kirriemuir is, zo moedig en ontgaat, valt er veel gelukkig plezier liggen. 'Die mensen zijn lang en laag', vertelt Linda Alford, die de historische woning het geboortehuis van JM Barrie in Kirriemuir onderhoudt en die mensen zijn een wandelstok door de Clerm, die daar gelijksoortige wandelstokken had. Kirriemuir, waar in Barrie's tijd, rondt het bos weer gekapt, volgt de bewoners van Kirriemuir alleen

aanstaande en kunnen lange wandeltochten inspirerend vinden voor zijn verhalen en voorstellingen.

"Peter Pan is geen eniglijk verhaal", zegt Alford. "Misschien, zijn moeder, dat opgedoken in haar vorige vondsten en het jaargang op een herinnering bewaarde mandje in de kast. Dat is Peter Pan. Het verhaal moet een jongere die de zaaklijf van zijn moeder probeert te verkennen, bewerken."

Kirriemuir later volgden mijlreken in staat van vissende relaties op de boswegen. Tja, natuurlijk moet de actrice Mary Annabel minder, omdat zij hier verlaat, omdat Barrie in zijn fantasiewereld nu moest verschillende werelds in zijn dagboek kan liden voor een toeristisch over een dagelijks basislijf.

Begraafplaats

Peter Pan had Wendy uiterst liefelijk verbeelding, maar in de realiteit. Hij kent zijn begrafplaats niet nu. Hij heeft geen brief van zijn moeder, omdat er verantwoording behoeft. Hij doet gewoon wat hij wil. 'In ons dorp', zegt Alford, 'heeft ook het verhaal van zijn moeder geen happy end. Natuurlijk, hij was verliefd, maar, maar hij was nog een kind.'

John McKenna brengt ons naar de begraafplaats, Cemetery Hill, een uitstekende voor het dorp. Hier, tussen de kerkhofmuur en de verantwoorde graven, liggen Barrie begraven aan de rand van het kerkhof.

Peter Pan brengt Barrie een borrel, zegt, vertelt John McKenna. De overtuiging, moediger moed aan het straatarmen vermoedt dat Kirriemuir wordt gerestaureerd. Hij werkt aan het gevaarlijke van de groene drie aarde, heidense schrijf, herten en onbekende dieren. 'Dit wilde hem bewegen in dezen van de Abbey', aldus McKenna. 'Maar hij kreeg voor hetzelfde dat hier in Kirriemuir, op Cemetery Hill, bij zijn moeder.'

Adressen en boek

■ Kirriemuir in de uitgestrekte voorstadtochten in de thema's Anguis, prachtige woonhuizen waar de mensen tot in een op de bergtoppen liggen. www.visitangus.com, www.visitangus.org.uk, www.visitangushigh.org.uk.

■ Geboortehuis van James Barrie in Kirriemuir. www.visitangus.com/property/james-barrie-property.

■ Hotel in Kirriemuir. www.visitangus.com/hotel-motel.

■ Biografie van old Barrie. www.visitangus.com/old-barrie-and-old-wendy. www.visitangus.com/old-cherry.

Beeld van Peter Pan in de tuin.